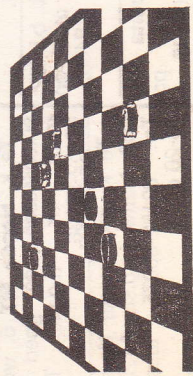

λ1-10-1989

K. Jeneson verrast met ideale Coup Turc

door
Eric van Dusseldorp

Het schaakspel kent enkele exotische regelgevingen, die in de wedstrijdpraktijk nauwelijks toepassing vinden, maar die in de problematiek dankbaar worden gebruikt. Zo kennen we de „minor-promotie“, de „en passant-slag“ en niet te vergeten het fenomeen „pat“, waardoor allerlei dulle toerenconstructies mogelijk worden.

Het damspel kent minder bijzondere spelregels; Eén ervan is het voorschrift dat, bij een damslag, de stukken die geslagen worden pas mogen worden verwijderd, als de slag voltooid is.

Nu zal een niet-dammer bij het vernemen van bovenstaande mededeling vertwijfeld zijn schouder ophalen. Wat maakt het immers uit of een schijf **tijdens** of pas **na** een slag wordt verwijderd?

Het eerste diagram maakt dat duidelijk.

Zie diagram I

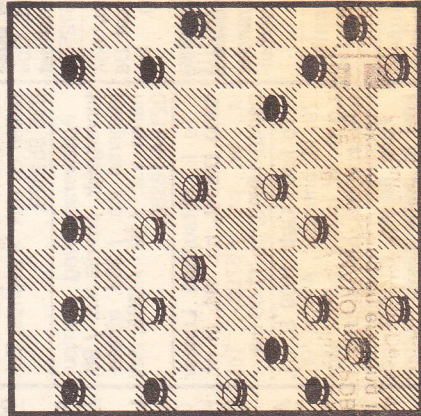
Wit wint door 47-41 (36x47) 28-23!!

Zwart moet nu met zijn dam de schijven 38, 23 en 22 slaan, maar moet deze stukken (in het bijzonder 38) laten staan tot de gehele slag voltooid is. De zwarte dam eindigt dus op 27 en mag de witte schijf op 32 niet meeslaan. Wit wint vervolgens door 32x5.

Men noemt bovenstaande slag de Coup Turc of turkse slag. Deze laatste benaming is niet helemaal (of eigenlijk helemaal niet) juist, omdat turken nooit iets van doen hebben gehad met ons internationale honderdruitspel en (dus) ook het beoelde slagidee niet hebben bedacht.

De Coup Turc is genoemd naar de Fransman Turc, die rond 1800 leefde en in Moser's „Het eindspel“ een paar keer wordt genoemd.

Wat de minor-promotie is voor de schaker, is de Coup Turc (of beter: de spelregel die daaraan ten grondslag ligt) voor de dammers: het komt in de partij bijna nooit voor, maar men moet er wel op bedacht zijn. Problemisten smullen er bovendien van. Laten we een drietal voorbeelden bekijken.

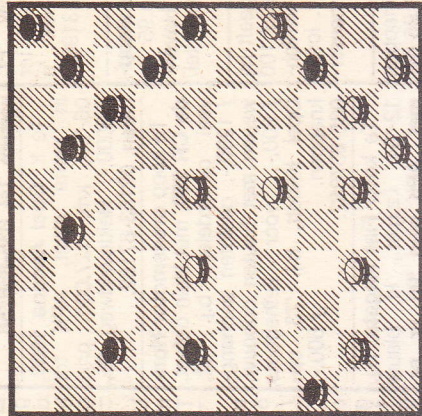

• Diagram IV

Zie diagram II. Wit wint door 42-37 (36x47) 15-10 (47x49, zwart mag dus **niet** doorslaan naar 38) 37-31 (26x28) 21x3 (49x12) 3x26 (5x14) 16-11 (6x17) 26x29 (1-6) 29-7 en wint.

Zie diagram III.

43-38 (36x47) 49-43 (40x49) 35-30 (25x34) 43-39! (49x29, commentaar overbodig) 33x2 (47x44) 2x10 (5x14) 50-44 en oppositie.

• Diagram III

Zie diagram IV.

Winst door 47-42 (36x47) 50-44 (40x49) 18-12 (49x29) 33x4 (47x11) 12x1 (31x42) 1x40 (45x34) 26-21 (16x27) 4x16 (25-30) 16-43 (30-35) 43-49 (6-11) 49-44 (11-16) 44-49. Mijn favoriete „Turc“.

Tot zover eigen werk.

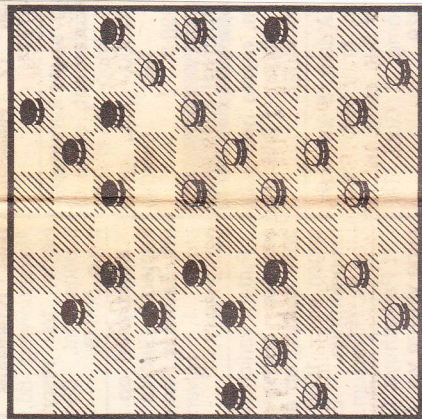
In het problemistencours van „Het Damspel“ 1989 eindigde een-opmerkelijk vraagstuk op de zevende plaats. Het is gecomponeerd door K. Jeneson uit Scheveningen die daarmee tevens de best-geklasseerde Nederlander (!!) is. zie diagram V.

Als ik jurylid was geweest, dan had ik dit probleem op de eerste plaats gezet, maar smaken verschillen nu eenmaal.

Het gaat hier om een in alle opzichten ideale compositie, de beste Coup Turc die ik ken.

Oordeel zelf:

44-40 (26x48) 47-41 (35x44); 36-31 (27x47) 43-38 (48x28); 38x18 (12x34) 33x2 (15x24); 50x10 (4x15) 2x24 (47x20); 25x3!! Hoe is het mogelijk?!

• Diagram V

• Diagram II

• Diagram I